

DE SCHILDERSFAMILIE RAVESTEYN

DOOR

DR. A. BREDIUS en E. W. MOES.

---

*„so dat dit geslacht uitgemunt heeft in 't voort-
brengen van beroemde Schildershelden.”*

EERSTE GEDEELTE.

OFSCHOON het ons voornamelijk te doen is, het een en ander mede te deelen over den grooten portretschilder die den naam RAVESTEYN beroemd gemaakt heeft, mogen we toch niet nalaten, te trachten een weinig licht te brengen in de verwarde duisternis, die steeds geheerscht heeft, waar het gold de vele schilders van dien naam uit elkander te houden.

VAN MANDER is reeds voorgegaan door bijna niets te zeggen, HOUBRAKEN heeft hem hierin gevolgd, en VAN GOOL is de eerste, die een weinig uitvoeriger over verschillende leden dier familie spreekt, maar hierbij maakt hij zich tevens aan grove fouten schuldig. Anderen voegden hier nu en dan nog wat aan toe, totdat KRAMM de kroon op het werk zette, door van acht verschillende RAVESTEYN's acht verkeerde biographiën te leveren.

Zekere heer, die zich verschuilt onder de initialen JOH. HENDR. V. heeft in den Navorscher van 1883, p. 373 en 374 eenige bijzonderheden over een familie DE QUADE VAN RAVESTEYN medegedeeld. Ondanks de anonimiteit mogen we aan zijne gegevens eenige waarde hechten, daar hij klaarblijkelijk familie-papieren onder de oogen gehad heeft.

CLAES DE QUADE VAN RAVESTEYN zou de vader zijn o. a. van AERT, die te Dordrecht, NICOLAES en HENDRICK die te Zalt-Bommel woonden, JAN, die in 1601 te St. Andrews in Schotland studeerde, en zich daar in het Album Studiosorum JOHANNES QUADE V. RAVESTEYN inschreef¹⁾, en DIRCK met wien we ons het eerst hebben bezig te houden.

I.

DIRCK DE QUADE VAN RAVESTEYN.

Daar is nog een oude schilder RAVESTEYN geweest, van wiens werk we nauwelijks de sporen kunnen vinden, en wiens leven nog bijna geheel in nevelen gehuld is. Het is die voorvader (waarschijnlijk oudoom) van den Bommelaar HENDRIK VAN RAVESTEYN, dien VAN GOOL gedenkt bij het leven van NICOLAES VAN RAVESTEYN: „*Daer is in vroeger jaren noch een Kunstenaer van denselven naem aen 't Weener Hof geweest, die, door zyn verheven Konstvermogen, veel eer en voordeel genoot van den Keizer, die toenmaels den Scepter in 't Duitsche Ryk zwaaide*”²⁾. Dit is nu zeker een zeer karig levensbericht.

Een gedicht van HIERONYMUS SWEERTS³⁾ meldt ons echter reeds welke keizer bedoeld wordt.

*Op een
Venus-beeld
Door
Ravesteyn
schilder van Keizer Rudolfus geschildert.*

*Als ik dit Beeld aanzie, en dan den tyd voorleden
My als voor oogen stel! toen Griekkens Harder-staf
Ons d'eerste schildery, een schetz van 't schaapjen gaf;
Dan zie ik wat ze was, en wat ze is op heden.*

---

¹⁾ KIST en ROYAARDS' Archief, VI, p. 274.

²⁾ II, p. 445

³⁾ *Alle de gedichten*, Amsterdam 1697, p. 79.

*Oud Griekken word den naam der vinding toegeschreven:
Maar Duitsland nietemin die koestert in haar schoot,
Deeze als een troete'kint. Dit Beeld tuigt zelf hoe groot
Sy uit het stof nu is tot by Rudolf verheven.*

*Men trekt nu niet op 't veld de schaduw van een schaapjen;
Men maalt zelf een Goddin op spiegelglat paneel
De hand van Ravestein kan met een verfpinHEEL
Vertoonen 't loddrig zien van Venus en haar knaapjen.*

*Hy tart hier de Natuur, die schier geen Beeld kan geven
Daar 't kristallyn zo gluurt, en 't blaubestreepte wit
(Ten trots der schoon Helleen) zoo welvolmaakt in zit.
Dus ziet men Ravestein, door kunst in Lauren leven.*

RUDOLF II was van 1576 tot 1612 keizer, en dat de hofschilder zijn keizerlijken meester ook geconterfeit heeft, blijkt uit het gedicht van LAMBERT VAN DEN BOS „*Konstkabinet van Marten Kretzer*” (Amsterdam 1650), waar de regels in voorkomen:

*„Rudolf ick sie en bid u aen,
Soo om de konst, die nooyt volpresen
Syn handt aen u heeft derven slaen
En wie kost beter 't Vorstelyck breyn
Verlieft op alle deughde schatten,
In 't heerlijk beckencel bevatten,
Als die doorluchte Ravesteyn”.*

Beide werken, zoowel het portret van den keizer als het Venusbeeld, waren in Amsterdam, toen ze bezongen werden, het laatste in bezit van de boekdrukkersfamilie RAVESTEYN.

HIERONYMUS SWEERTS, ook boekdrukker, was bijzonder met de familie bevriend, blijkens de vele gedichten waarmee hij zijn collega en de zijnen bedacht. Hij was hem ook verwant, immers: „*Pouwels Aertsen van Ravesteyn van Dordrecht, Lettersetter, out 21 Jaer, wonende tot Dordrecht, vertoont syn vaders consent en Elisabeth Sweers Manuelsd., oud 23 jaer, wonende op de Nieuwyds afterburgwal, geass. met Manuel Sweers, hare vader en Margriete van der Steyn, haer moeder en Lenaert Sweers, haer oom*”.¹⁾

¹⁾ J. H. W. UNGER. *Bibliografie van Vondel*, Amsterdam 1888, p. 227.

Deze ELISABETH SWEERTS nu was zijn tante. Op haar dood maakte hij een „*Grafschrift van mijn Moetjen Elizabet Sweerts*”¹⁾. Maar vooral was hij gehecht aan de ongetrouwde oude juffrouw HESTER VAN RAVESTEYN, aan wie hij 30 Maart 1687 op haar 66ste verjaardag een „*Paasch-brief*” zendt²⁾. Hij noemt haar „*myn genaamde Moeder*”.

*„Deez dag, Hoogwaarde Nicht, van uw geëert Verjaren
Doet my, schoon wars tot Rym, weer tjukken op de snaren.
't Is over veertig jaar, na gis, door my geschiet;
Komt nu die luim noch eens, ai belg u dat doch niet.
't Zou wesen of de gunst, van u zoo dik genoten,
En van uw Ouders huis, was uit den zin geschoten”.*

Dit is het eenige van de 40 jaardichten, door SWEERTS aan moeder HESTER gezonden, dat hij in de uitgave van zijn gedichten liet drukken, en voor de letterkunde is het ontbreken van de 39 andere zeker geen verlies. Toch betreuren wij het, want hoe veel had daarin kunnen staan, dat ons bij deze studie van dienst had kunnen zijn.

Wat moeder HESTER al zoo voor SWEERTS' gezin deed, hooren wij bv. in 1685.

*Aen myn Zoontje
Constantinus Sweets (sic)
Oud twee en half jaar.
Als Juffrou Hester van Ravestein,
hem de Institutie Calvin vereerde.

De eerwaarde Juffrou Ravesteyn,
Gaf aan de kleyne Constantyn,
Deeze Instutie (sic), groot van waarde, enz. 3)*

Op nieuwjaarsdag van 1688 gaf ze aan JOANNES SANDERS een dergelijk geschenk⁴⁾.

Nog andere leden der familie worden in den dichtbundel van HIERONYMUS SWEERTS herdacht.

1) *Alle de gedichten*, p. 574.

2) *T. a. p.*, p. 548--57.

3) *T. a. p.*, p. 230, 231.

4) *T. a. p.*, p. 232.

2 Herfstmaand 1653 maakt hij een „*Papiere gift ter Bruiloft van Monsieur Evert Nieuwenhof, met Juffrou Maria van Ravestein.*”¹⁾

„Dat zal die Gryze kruin²⁾ doen zien in sijn kints-kints-kinderen,
Een roem voor dat geslacht,
Zo deugtzzaam opgebracht,
Dat noit Erinnis gal die Stam heeft konnen hindren”³⁾

en 26 Wijnmaand 1660 „*Op 't Godsalig Overlyden van Paulus van Ravestejn soon van Nicolaes van Ravestejn. Oud 19½ jaren.*”

„'t Een kint is hem⁴⁾ door trou pas even afgegaan
En 't ander rukt het graf beide uit syn bedde en armen”⁵⁾.

Wat hij met die „trouw” meent, zien we in de „*Minne-kracht, Vertoont in 't Houwelijck van Monsieur Johannes Kemp, met Juffrou Emmerentia de Quade van Ravestein*”⁶⁾ van 28 Herfstmaand 1660. Het gedicht is te lang, om geheel af te schrijven, en waartoe ook. Alleen een noot is voor ons van belang, want als hij de woordspeling maakt

„Maer derf men wel dit goede lot verwachten,
Mits Kemp (so schijnt) trout aen een Quaat geslacht?”

teekent hij daarbij aan „*De Quade is de rechte Stamnaam van de Ravesteinen.*”

Op het klooster Strahow te Praag, waar keizer RUDOLF meestal hof hield is 'een groot doek, 2 M. 15 hoog en 1 M. 40 breed. Het is een allegorische voorstelling met drie halfnaakte vrouwengestalten. De eerste links houdt een hoorn des overvloeds, de middelste heeft een zwaard aan de zijde gegord, en de derde doet zich kennen door een duif en een olijftak. Achter deze gestalten staan een krijgsman en een Turk. Twee zwevende genien kronen de vrouwen met lauwerkranen, en boven hunne hoofden zweeft een adelaar met een gouden helm

1) „9 Aug. 1653 ondertr. Evert Nieuwenhoff, van Amsterdam, boeckvercooper, out 22 jaer, geass. met syn moeder Hilleje Gerrits, woonende op 't Ruslant en Maria van Ravestejn, geass. met Nicolaes van Ravestejn, haer vader, out 17 jaer, wonende op de Anthoniernerckt”.

2) De toen 66-jarige grootvader der bruid, PAULUS AERTSZ. VAN RAVESTEYN.

3) *Alle de gedichten*, p. 449—451.

4) De later afzonderlijk te behandelen NICOLAES VAN RAVESTEYN.

5) *Alle de gedichten*, p. 575, 576.

6) T. a. p. 436—439.

in de klauwen. Op den voorgrond prijkt het wapenschild van Oostenrijk, met den aartshertogelijken hoed gedekt.

Het is geen kunstwerk van den eersten rang. De bekende kunstkenner Dr. HUGO TOMAN is zoo vriendelijk geweest er het volgende afschrikkende beeld van te schilderen „*Das Bild ist zwar klar in der Farbe, und in verschmolzenem Vortrage, doch ist sowohl die Composition, als auch die Farbengebung nicht besonders meisterhaft. Es ist ganz die manierirte Art eines Spranger oder Hans van Aken. Die Gestalten haben gar keinen individuellen Ausdruck, wie aus einem Modejournal genommen, freundlich, süß*”.

Toch is dit stuk voor ons van groot belang, want het is gemerkt als hiernevens.

De voornaam van dien ouden hofschilder is nu gevonden, en nu leeren wij, hiermeê gewa- pend, gemakkelijk nog eenige andere werken van hem kennen.

In den inventaris van de goederen, in bezit van ELISABETH SWEERTS, weduwe van den boekdrukker PAULUS AERTSZ. VAN RAVESTEYN, en 30 Aug. 1662 opgemaakt ten overstaan van den notaris J. v. OLI vinden we „*Een schilderij van Venus van Diederick van Ravesteijn*”¹⁾, en verder nog van denzelfden „*Een Salvators Trony*”, „*De Vredehandeling*”²⁾, „*Christus van de Crijgsknechten bespot*”, „*Adam en Eva*”³⁾, „*Een vroutgen*

¹⁾ Deze schilderij is door HIERONYMUS SWEERTS bezongen, *Alle de gedichten*, p. 79.

²⁾ Achter een staat van goederen, die door loting aan HARMANUS DOORNICK, onmondig kleinkind van PAULUS AERTSZ. VAN RAVESTEYN, zijn toegevallen, den 30sten Augustus 1662 opgemaakt, staat omtrent deze schilderij: „*Nog is van den huysraet overgebleven een groote Schilderije van den Vredehandelingh geschildert by D. van Ravesteijn.*”

³⁾ Deze „*Adam en Eva*” vinden we terug in den inventaris van LEONARD WINNINX, Amsterdam 22 Aug. 1692: „*Een Adam en Eva door Ravesteijn f 20*”.

Dit de Raeders van Imperiale 1603

met een kindeken", „St. Catharina", „Een Mariabeeld en Joseph", en „een conterfeytsel van Keyser Rudolfus" ¹⁾

Ook bij een andere tak van de familie waren zijn werken verspreid, zoo vinden we in den „Inventaris van wijlen Joan van Ravesteyn en Lucia Koerbagh, nu door Joan van Ravesteyn metter doot ontruijmt", 10 Jan. 1681 opgemaakt ten overstaan van den notaris K. COOP à GROEN „Drie Schilderijeu, door Dirk van Ravesteyn geschildert met swarte ebbe lijsten", en voorts „Een kasje met laatjes waarin: een Conterfeijtseltje in was van Dirk van Ravesteyn, een de. in steen, en een klein geteekent Conterf., een koper wapen, en een gouden penning".

In HOET's catalogus ²⁾ komt voor: „De Geboorte Christi van Ravesteyn", als den 13 April 1695 voor f 8 verkocht. Het register noemt HERMAN als voor-naam. Zeker ten onrechte, want deze was kamer- en stillevenschilder. DIRCK zal de schilder geweest zijn.

Het aanwezig zijn van zoo vele kunstproducten van zijn hand bij zijne neven te Amsterdam, doet vermoeden, dat hij weer naar Holland teruggekomen is. In 1612 was hij zeker niet meer aan het hof van den keizer, want in „Der hinterlassene Hofstat van Rudolf II" ³⁾ staat hij niet bij de „Contrefatter und Mahler", o. a. JORIS HOEFNAGEL wel.

NICOLAES VAN RAVESTEYN I.

Een broeder van DIRCK, AERT CLAESZ. VAN RAVESTEYN, woonde te Dordrecht, en had uit zijn huwelijk met HESTER VAN DER STEGEN een drietal kinderen ⁴⁾, waaronder PAULUS AERTSZ. VAN RAVESTEYN, geboren te Dordrecht in 1587, die zooals we reeds gezien hebben in 1608 met ELISABETH SWEERTS huwde. Hij vestigde zich te Amsterdam, en maakte er zich bekend als een verdienstelijk boekdrukker, evenals zijne oudste zoon NICOLAES.

Deze is te Amsterdam in 1613 geboren, en huwde in 1635 ANNA ROTGANS ⁵⁾. In den dichtbundel van zijn neef HIERONYMUS SWEERTS zoeken we niet te vergeefs naar zijn naam. Onder de „Minnedichten" schuilt een versje „Op de Hartejacht, Aan Rozinde geoffert. Zynde een vluchtend Hart, daar drie Jagers achter

¹⁾ Te voren reeds genoemd, zie p. 2.

²⁾ Dl. I, p. 27.

³⁾ Uitgegeven in het »Archiv der Geschichte und Statistik insbesondere von Böhmen. Dresden 1793".

⁴⁾ Navorscher 1883, p. 373.

⁵⁾ »24 Febr. 1635 ondertr. Nicolaes van Ravesteyn, van Amsterdam, out 22 jaer, geass. met syn vader Paulus van Ravesteyn, woonende op de Oostermarct, en Anna Rotgans, geen ouders hebbende, geass. met Lysbet Rotgans, haer suster, woonende op de Boomsloot".

herr' waren, zeer curieus in papier gesneden, door Nicolaes van Ravestein"¹⁾, en „*Rozindes harte-jacht, Speelende op een Hartenjacht, van Honden en Jagers gevolgt, door een groot Meester in papier gesneden, 1664*".²⁾ Deze ROSINDE lag hem na aan het hart, immers

*Onder den name van Rosinde,
Schuilt Anna Danckers mijn beminde*'.

NICOLAES VAN RAVESTEYN toonde zijne kunstvaardigheid echter niet alleen in het knippen. In den zoeven genoemden inventaris van zijne moeder treffen we aan „*Een wit paerdeken, geschildert door N. v. Ravesteijn*”, en in dien van JAN VAN RAVESTEYN, 1681 „*een, synde een paert door N. Ravesteijn geschildert*”. Daar hij dilettant-schilder was, is het geen wonder, dat zijn werk zoo zelden voorkomt. In den boedel van SIMON FOUCQUIER te Amsterdam 1694, werd „*een bataalje int cleijn van Nicolaes Ravesteijn*” op f 12 getaxeerd³⁾, in den inventaris van de wed. DIRCK RIJCKEN in de Diemermeer komt voor „*een paertje van Ravesteijn*”, en op de verkooping van de collectie DARLEVILLE te Brussel was een ruiterygevecht van N. v. RAVESTEYN, 1657. Op het oogenblik is ons slechts een product van zijn hand bekend, nl. een klein ruiterygevecht bij den heer WERNER DAHL te Düsseldorf (hoog 0.26, br. 0.46) gemerkt

N.V. RAVESTEYN
1641

„*Es ist ein fein ausgeführtes Bildchen, wie sie ähnlich Palamedes Palamedesz., Junius etc. machten*” schrijft de eigenaar.

Na nogmaals getrouwd te zijn, en wel met LIJSBETH PRIJS, stierf hij in 1693. Dat hij zijn ware stamnaam niet vergeten was, blijkt uit de wijze waarop hij in 1673 eene notariële acte onderteekende.

Nicolaes de J. van Ravesteijn

¹⁾ *Alle de Gedichten*, p. 304.

²⁾ *T. a. p.*, p. 302.

³⁾ Een Wouwerman werd er op f 10, een Kalff op f 12 en een Ruisdael op f 20 geschat.

HENDRICK VAN RAVESTEYN.

Twee zoons van den ouden CLAES DE QUADE VAN RAVESTEYN, NICOLAES en HENDRIK, hebben zich te Zalt-Bommel gevestigd. Uit een van hen is de HENDRIK VAN RAVESTEYN gesproten, dien VAN GOOL noemt ²⁾. Hij huwde te Zalt-Bommel 19 Juli 1659 met AGNES VAN DOORN uit Ammerzode ¹⁾, en stierf op jeugdigen leeftijd omstreeks 1670, nadat hij „*de Kunst in zijne Geboortestadt met voordeel geoeffent heeft*”. NAGLER weet er nog bij te voegen ³⁾ dat hij te 's Gravenhage geleerd heeft en later veel gereisd heeft, zich eenigen tijd te Weenen en aan andere Duitsche hoven opgehouden heeft, waar hij verscheiden hovelingen schilderde. Maar misschien heeft NAGLER hem verward met DIRCK. Van zijn werk kunnen we vooralsnog niets aanwijzen. Is de opgave in den catalogus van de verkooping te 's Gravenhage, 14 Dec. 1874 juist, dan kan het mansportret van H. VAN RAVESTEYN 1659 (h. 1.20, br. 1.03. Doek) van hem zijn. Ook in de coll. CAMILLE te Marseille, 6 Maart 1876 te Parijs geveild, werd hem een „*Portrait d'homme*” toegeschreven ⁴⁾. „*Il est vu à mi-corps; il porte toute sa barbe, une collerette et un vêtement noir. L'une des mains, fermée, est posée sur la hanche, l'autre ouverte sur une table*” (h. 1.12, br. 0.82. Paneel).

NICOLAES VAN RAVESTEYN II.

HENDRICK had een zoon NICOLAES, die in 1661 te Zalt-Bommel geboren werd. Hij was reeds ver in de talen gevorderd, toen in 1672 de Franschen in het land vielen, en hij hierdoor in zijn voorgenomen studie gestoord werd. Zijn vader had hem al zoo wat teekenen geleerd, en nu besloot hij, met JAN VAN GOOL het plan te bespreken, ook „*het kunstpad zyner voorouderen in te slaen.*” ⁵⁾ Toen ter tijd woonde GERARD HOET in Bommel, en het is waarschijnlijk, dat deze hem verder opleidde. Later begaf hij zich nog naar den Haag, om er de lessen van WILLEM DOUDIJS, JAN DE BAEN en anderen bij te wonen, doch na

1) Zijn naam is hier weer HENDRIK DE QUADE VAN RAVESTEYN. De mededeeling van zijn huwelijk ben ik verschuldigd aan den heer VERMEULEN te Zalt-Bommel.

2) Dl. II, p. 445.

3) *Neues allgemeines Künstler-Lexicon* XII. München 1842, p. 340.

4) De Parijsche catalogus weet er bij te vertellen, dat hij in 1651 geboren en in 1672 gestorven is. Dit geboortjaar is echter onmogelijk.

5) v. GOOL, II, 446.

afloop van zijn leertijd zette hij zich weer in zijn geboorteplaats neer, en kreeg er weldra volop werk. VAN GOOL vindt geen woorden genoeg om zijn werk te prijzen, en merkt bv. als iets heel bijzonders op, dat hij zijn portretten „*een vleeschagtige couleur*” gaf. Portretteeren was zijn voornaamste werk, en hij genoot de eer, dat vele vorstelijke personen voor hem model zaten. Zoo werd hij in 1694 naar het hof van Culemborch ontboden om de daar resideerende en overleden vorstin van Waldeck te schilderen „*zynde in haer leven nooit van eenig Kunstenaer wel getroffen*”. Dit portret beviel zoo goed, dat hij aanstonds last kreeg ook den vorst van Waldeck op het doek te brengen. „*In het zelve word die vorst verthoont, zittende op eenen Troon, met de Doot, Werelskloot, Kroon en Ryksstaf onder zijne voeten, boven zijn hoofd ziet men twee Engelen, die, door het bochtig gout van hunne Musicale Kunsttuigen, zijnen Lof trompetten*”. Met eerbetuigingen overladen keerde onze schilder huiswaarts, maar om spoedig weer te komen, want in 1698 schilderde hij het portret van den jongen vorst van Waldeck, en de geheele familie van den graaf van Erbach in het klein tot onder de knie, evenals in 1702 landgraaf WILHELM van Hessen, en in 1707 levensgroot den graaf van Saksen-Hildburghausen. Van de vele andere aanzienlijke personen, door hem geportretteerd, noemt VAN GOOL nog, den baron VAN GENT, diens gemalin de prinses van Portugal met familie, den generaal MACKAY met zijn geheele familie, waaronder den graaf VAN RHEEDE. Deze laatste portretten werden naar Engeland gestuurd. Verder nog generaal RAMSAY met vrouw en verdere familie, baron PIECK heer van Zoelen en Brakel met al zijn bloedverwanten, den amtman ELST, de heeren VAN HEECKEREN en ECK VAN PANTHALEON met hunne vrouwen en kinderen, de heeren VERHOLT, VAN DER STEEN en ECK met hunne families, de meeste magistraatspersonen van Gorinchem, en vele Engelsche Lords en Ladys die in 1688 WILLEM III gevolgd waren.

Ook schilderde hij historiestukken en allegorien, o. a. in zijn eigen huis de vier werelddelen. Een dezer allegorien wordt nog bewaard in de Raadzaal van het stadhuis te Zaltbommel. „*Mercurij den 21 Dec. 1718. Memorie. Dat de brandschatpenningen op den 24 Nov. 1718 door Nicolaas van Ravesteyn betaald aan den schilder G. Hoet off well desselfs swager Jan Hip tegens quitantie is overgesteld eene somme van honderd guld. voor het schilderen van een historiestuk op de vertrekkamer voor de schoorsteen*”. In 1763 werd deze schilderij naar de Raadzaal overgebracht om te dienen tot een pendant voor de schilderij van GERARD HOET.

Op tachtigjarigen leeftijd schilderde hij nog zijn schoonzoon den predikant ADRIANUS BRUYSTENS, met diens vrouw en kinderen. Nadat hij zijn laatste dertig levensjaren slechts nog tot tijdkorting het penseel gehanteerd had, stierf hij

9 Louwmaand 1750, negen-en-tachtig jaar oud „malatende een goet geruchte, veel gelts en zat van dagen”¹⁾).

Van dat „goet geruchte” is al heel weinig overgebleven. Slechts zij vermeld, dat op eene verkooping in het hôtel Drouot te Parijs 27 Mei 1888, een klein damesportretje (hoog 0.63, br. 0.42. Doek) verkocht is, gemerkt: *Nic. v. Ravesteyn* 1696.

Voordat we overgaan tot het behandelen van de ontegenzeggelijk veel belangrijker Haagsche familie RAVESTEYN, vermelden we kort eenige andere schilders van dien naam, zonder echter eenige verwantschap te hebben kunnen ontdekken.

HARMEN VAN RAVESTEYN.

Onder de voorgedragenen tot het bestuur van het St. Lucasgild te 's Gravenhage, wordt in Oct. 1649 genoemd „*Harmen van Ravesteyn kamerschilder*”²⁾. Misschien van deze werd op de verkooping van de coll. JOHAN VAN DER HULK te Dordrecht 23 April 1720 een stilleven van HERMAN RAVESTEYN voor *f* 25.75 verkocht (hoog 2.6, breed 2.6) „*uytvoerig geschildert*”³⁾.

HUBERT VAN RAVESTEYN.

Over dezen Dordtenaar gaf de heer G. H. VETH in een vorige aflevering van dit tijdschrift eenige bijzonderheden⁴⁾. Er blijkt uit, dat hij omstreeks 1640 te Dordrecht was geboren, te Papendrecht 22 Dec. 1669 trouwde met CATHARINA VAN MEURS, en tusschen 1683 en 1691 gestorven is.

---

¹⁾ VAN GOOL dankte al deze bijzonderheden aan zijn zoon Mr. JOHAN VAN RAVESTEYN, die hem in een brief van 4 Lentemaand 1751 uitvoerige meedeelingen had gezonden.

²⁾ Kunstchroniek 1886, p. 84.

³⁾ HOET I, p. 254.

⁴⁾ *Oud-Holland*, IX, p. 37, 38.

GRIFFIOEN VAN RAVESTEYN.

SCHOTEL noemt HUBERT verwant aan den Dortschen predikant GRYPHONIUS VAN RAVESTEYN¹⁾. Is dit zoo, dan staat hij zeker ook in betrekking tot den kunsthandelaar GRIFFIOEN VAN RAVESTEYN, die in 1614 in het Schildersgild te Utrecht werd opgenomen²⁾.

ROELANDT HENDRICK RAVESTEYN

werkt als meester smid aan het ijzeren hek van het praalgraf van prins WILLEM I te Delft³⁾.

REGNER RAVESTEYN

wordt door NAGLER als een in de eerste helft der achttiende eeuw te Amsterdam bloeiend landschapschilder vermeld⁴⁾.

SALOMON VAN RAVESTEYN

komt in 1636 te Alkmaar voor als leerling van JAN SCHAGEN⁵⁾. Rijmt hiermee de opgave van HOUBRAKEN⁶⁾, die GILLIS SCHAGEN, en van NAGLER⁷⁾, die E. VAN SCHAGEN omstreeks 1635 zijn leerling noemt? Volgens den laatste was hij portretschilder.

LAURENS VAN RAVESTEYN

„betaelt 1632—1633 6 guldens voor dat hy int nieuw vendel van den hoofdman Leeuwarden geschildert heeft een comperchement met een graeffelicke Croon boven

1) Kerkelijk Dordrecht, I, 493.

2) MULLER. Schilders-vereeningen te Utrecht, p. 100.

3) Nederl. Spectator 1874, p. 300.

4) Nagler XII, p. 340.

5) O'Brien's Archief II, 59.

6) Groote Schouburgh, II, p. 30.

7) Nagler XII, p. 340.

't wapen". — *Kameraarsrekeningen van Utrecht*¹⁾. Ook in 1633 komt hij als „glasschrijver en burger van Uytrecht"²⁾ voor.

CLAES LOUWERENS RAVESTEYN

komt in het begin der zeventiende eeuw als glasschilder voor in het Haagsche St. Lucasgild³⁾. JAN VAN RAVESTEYN kwam ongeveer in 1628 in het huis van zijn weduwe in de Oude Molstraat te wonen⁴⁾.

(*Wordt vervolgd.*)

---

1) Obreen's Archief II, 250.

2) Obreen's Archief VII, 273.

3) Obreen's Archief III, 286.

4) Zie beneden. Een LAURENTIUS VAN RAVESTEYN Hagiensis 21 J. werd 17 Sept. 1672 als student te Leiden ingeschreven (zie Album Studiosorum p. 578).

